DEL-RAPPORT 1: FEBRUAR
DEL-RAPPORT 2: NOVEMBER

2023

FORPROSJEKT

STUDIESENTER VESTERÅLEN

SLUTTRAPPORT

FNs BÆREKRAFTSMÅL

Sikre inkluderende, rettferdig og god utdanning og fremme muligheter for livslang læring for alle

FORORD

Ordførerne i Vesterålen har gitt oss i oppdrag å kartlegge og utrede grunnlaget for et studiesenter i Vesterålen. I ei tid med stadig større krav til kompetanse i arbeidslivet, og behov for kvalifisert arbeidskraft viser oppdraget at man ønsker å utvikle Vesterålssamfunnet i fellesskap - til det beste for innbyggere, kommunene og bedriftene.

I forprosjekt Studiesenter har man benyttet tiden effektivt og godt; det er i prosjektperioden kartlagt, utredet, innhentet kunnskap og gitt en endelig anbefaling.

De involverte i prosjektet har vist et stort engasjement og en solid innsats. Alle har jobbet ut fra et felles ønske om at Vesterålen skal lykkes med rekruttering og være en attraktiv bo -og arbeidsregion. Prosjektdeltakerne har satt seg godt inn i kompetansebehov og mulighetene som ligger i et studiesenter. I referanselisten viser vi til kunnskapsgrunnlaget som arbeidsgruppen har brukt i forprosjektet. I denne rapporten fremkommer prosjektets kartlegginger, utredninger, vurderinger og anbefalinger.

I forprosjektet har vi sett at et studiesenter vil kunne gi ulike grupper mulighet til å øke sin kompetanse for å stå stødig i arbeidslivet, eller komme inn i det. Man vil kunne tilby kompetanseløft for dem som er i jobb, og bidra til å senke terskelen for kvalifisering av personer i utenforskap.

Et studiesenter vil kunne være en motor for utdanningstilbud, en megler som kartlegger og forhandler frem aktuelle studier og kurs, og en møteplass som gir tilgang til læringsmiljø, nettverk og som gir tilhørighet til lokalsamfunnet. Studiesenter i Vesterålen har vært på sakskartet flere ganger tidligere i regionrådet. Vi tror at nå er tiden inne for å etablere et studiesenter som styrker hele Vesterålen.

MANDAT
ARBEIDSGRUPPE
BAKGRUNN
STUDIESENTER
PROSESS

FORPROSJEKT DEL 1

ARBEIDSPAKKE 1: KARTLEGGE BEHOV FOR KOMPETANSE

ARBEIDSPAKKE 2: KARTLEGGE BEHOV FOR AKTØR

ARBEIDSPAKKE 3: UTREDE DRIFTSMODELL

ARBEIDSPAKKE 4: UTREDE FORRETNINGSPLAN

ANBEFALING, DEL 1: ETABLERING AV STUDIESENTER I VESTERÅLEN

FORPROSJEKT DEL 2

ARBEIDSPAKKE 5: VALG AV ORGANISASJONSMODELL

ARBEIDSPAKKE 6: TJENESTEKATALOG

ARBEIDSPAKKE 7: STUDIEROM

ANBEFALING, DEL 2: ETABLERING AV STUDIESENTER RKK VESTERÅLEN KO

HURDALSPLATTFORMEN

"UTDANNING OG LIVSLANG LÆRING MÅ VERE TILGJENGELEG DER FOLK BUR"

MANDAT

Hovedmål forprosjekt
Ordførerne i Vesterålen og Lødingen har bedt arbeidsgruppen om å vurdere muligheten for å etablere et studiesenter i Vesterålen.

For å kunne gi en anbefaling har ordførerne bedt arbeidsgruppen om å:

Kartlegge:
- behov for stedlig tilgang til kompetanseutvikling av kortere og lengre varighet av nåværende og fremtidige ansatte i Vesterålen for kommuner, annen offentlig sektor og næringslivet.
- behov for en aktør som kan vurdere fremtidig kompetansebehov i kommuner og næringsliv i Vesterålen og Lofoten.

Utrede:
- alternative driftsmodeller for et studiesenter
- forslag til forretningsplan

Arbeidsgruppen skal gi sin anbefaling om mulig etablering av Studiesenter i Vesterålen

ARBEIDSGRUPPE

Vesterålen næringslivssamarbeid (VNS) ved Oddbjørn Toften

Melbu Systems AS ved daglig leder Einar Pettersen*

Hadsel kommune ved næringssjef Daniel Sowe

Andøy kommune ved rådmann Andreas Jordell

RKK-Kompetanseutvalget ved leder Brita Kleivan

Vesterålen regionråd ved Helle Næss

Arbeidsgruppen har vært sammensatt av representanter fra kommunal sektor, regional forvaltning og privat næringsliv. Gjennom arbeidsgruppen har forprosjekt Studiesenter hatt en solid tilgang til kompetanse, kunnskap og erfaring fra Vesterålen.

Sekretariat forprosjekt: Camilla D. Carlsen og Hans-Arne Norbakk, RKK Vesterålen
Prosjektleder: Julia Holm, Egga Utvikling

*Egga Utvikling var opprinnelig en del av arbeidsgruppen. Egga ble engasjert til å lede forprosjektet og Melbu Systems gikk inn som ny representant for næringslivet i arbeidsgruppen.

DE SVÆRT MANGE OG STORE PROSJEKTENE SOM SETTES I GANG I FYLKET, ER AVHENGIGE AV REKRUTTERING FOR Å KUNNE REALISERES. ARBEIDET MED TILRETTELEGGING OG Å GJØRE DET ATTRAKTIVT Å BO OG JOBBE I NORDLAND, ER NÅ VIKTIGERE ENN NOENSINNE.

-INDEKS NORDLAND 2022-

BAKGRUNN

Behov for å satse mer på kompetanse
Det er store kompetanseutfordringer i distriktene med mangel på folk og stor etterspørsel etter kompetent arbeidskraft. I Nordland og Vesterålen forsterkes vår felles utfordring med at folketallet er synkende og det er en betydelig endring i alders-sammensetningen. Utenforskap er også en økende utfordring både for samfunnet og den enkelte. Samtidig har vi et næringsliv som går godt og som er et viktig grunnlag for utvikling av regionen. Vi har et arbeidsliv i rask utvikling som krever omstilling, rekruttering og ny kompetanse både i offentlig og privat sektor. Mangel på kompetanse og den demografiske utviklingen er en trussel for utviklingen i Vesterålen.

Politisk ønske, vilje og enighet om å styrke tilgangen til utdanning i distriktene
Arbeidsmarkedet er i omstilling og det er et sentralt politisk mål at utdanning og kompetanseheving er tilgjengelig uavhengig av bosted og livssituasjon.
Det er behov for å mobilisere kapasiteten til dem som ikke er i arbeid eller utdanning. Bare i Vesterålen utgjør dette mer enn 700 personer i aldersgruppen 16-29 år. Studiesentre kan ha en nøkkelrolle i å rekruttere og utdanne de som ellers ikke ville tatt utdanning. Lokal tilgang til utdanning kan også bli mer aktuelt for de som har deltidsstillinger slik at de kan kombinere kompetanseheving med jobb og familie.

Flere regionale kompetansetilbud vil også legge til rette for å “lære hele livet” med mål om at alle skal få mulighet til å fornye og supplere sin kompetanse slik at ingen går ut på dato og flere kan stå lenger i arbeid. Å sørge for at ansatte kan fornye og utvikle sin kompetanse gjennom hele arbeidslivet, bør være et mål for dagens arbeidsgivere i ei tid med rask utvikling av teknologi og digitalisering.

Det er økt fokus på å legge til rette for fleksible og distribuerte utdanningstilbud, som imøtekommer lokale og regionale behov. Dette arbeidet har bred nasjonal politisk støtte.

En mulighet for Vesterålen og naboregionene

Økt behov for kompetanse og politisk ønske om å sikre bred tilgang til utdanning, har åpnet for at studiesentrene kan få en viktig rolle i å dekke kompetansegapet.

Interesseorganisasjonen Norske utdanningssentre (NU) har over tid jobbet for grunnfinansiering av studiesenter over statsbudsjettet. Dette som et tiltak for å sikre stabile og forutsigbare rammevilkår.

I tråd med Hurdalsplattformen bevilget regjeringen i 2022 midler til satsing på desentralisert utdanning i distriktene. Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir.) utlyste 40 millioner kroner til en søknadsbasert ordning for studiesentre i 2022. Regionrådet/RKK fikk bevilget 1,5 millioner i 2022 til å utrede muligheten for etablering av studiesenter og til gjennomføring av studiet helsesykepleier.

Det er avsatt 50 millioner til studiesentre i statsbudsjettet for 2023. Det antas å være store muligheter for å få støtte til å legge til rette for flere utdanninger dersom man går videre med å etablere studiesenter i Vesterålen.

For Nordland er det anslått behov for 3-4 studiesentre, hvor det ene bør dekke region Vesterålen, Lofoten og deler av Ofoten. Kartlegging av kompetansebehov i naboregionene har ikke blitt gjennomført som del av forarbeidet, men vi kan forvente at også Lofoten og Ofoten har tilsvarende kompetansebehov. Et studiesenter vil ha et bredt nedslagsfelt som også vil komme naboregionene til gode.

HVA ER ET STUDIESENTER?

"Studiesenter er lokale aktører som koordinerer og legger
til rette for utdanningstilbud lokalt, samsvarer med behovet til enkeltindivider,
offentlig virksomhet og privat næringsliv i egen region.
Står ikke selv ansvarlig for utdanningen, men samarbeider med tilbydere"
-Rapport 05-2021 DIKU, Kartlegging av Studiesentre.

Motor - Megler - Møteplass
Et studiesenter er motoren og drivkraften i kompetanseutvikling, og er en viktig *utviklingsaktør* i sine lokalsamfunn. Studiesentre ivaretar bredden av formell og ikke-formell utdanning med voksne som målgruppe. Et studiesenter kan tilby utdanninger på ulike nivåer med fleksibel tilrettelegging for målgruppen og arbeidsgivere.

Som motor er et studiesenter pådriver for kompetanseutvikling. Studiesentre kartlegger og identifiserer lokale behov og motiverer enkeltpersoner og virksomheter til å øke sin kompetanse.

Et studiesenter megler/forhandler fram tilpassede utdanningstilbud som regionen etterspør.

Studiesentre skaper samhandling for regionale kompetanseaktører og tilrettelegger for møteplasser som stimulerer til læring og utvikling.

Hva kan et studiesenter tilby?

Fleksibelt og tilpasset

- Grunnutdanning
- Fagskoleutdanning
- Etter- og videreutdanning
- Formelle og uformelle kurs
- Praksiskandidatkurs for voksne som ønsker fagbrev
- Prekvalifisering til høyere utdanning – karakterkrav i fag som norsk og matte

- Kompetansekartlegging
- Markedsføring
- Rekruttering

MOTOR

Kontaktpunkt for næringsliv, offentlig sektor, utdanningstilbydere og befolkningen.
En motor for utdanningstilbud

MEGLER

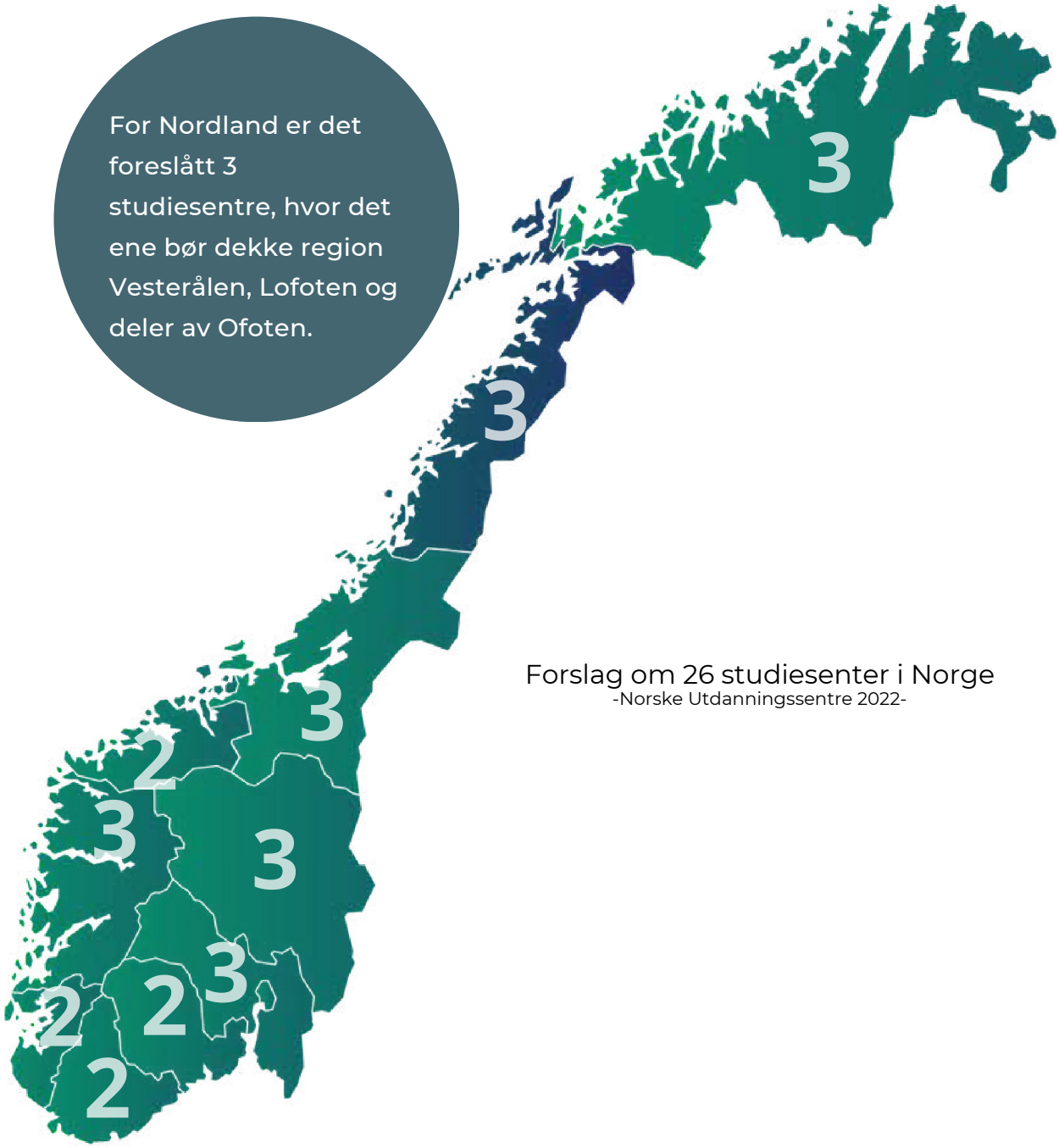
Utdanningsmegler som kartlegger og forhandler
frem aktuelle utdanningstilbud

MØTEPLASS

Skaper møteplasser som gir tilgang til læringsmiljø, nettverk og skaper tilhørighet til lokalsamfunnet

STUDIESENTER I NORGE

For Nordland er det foreslått 3 studiesentre, hvor det ene bør dekke region Vesterålen, Lofoten og deler av Ofoten.

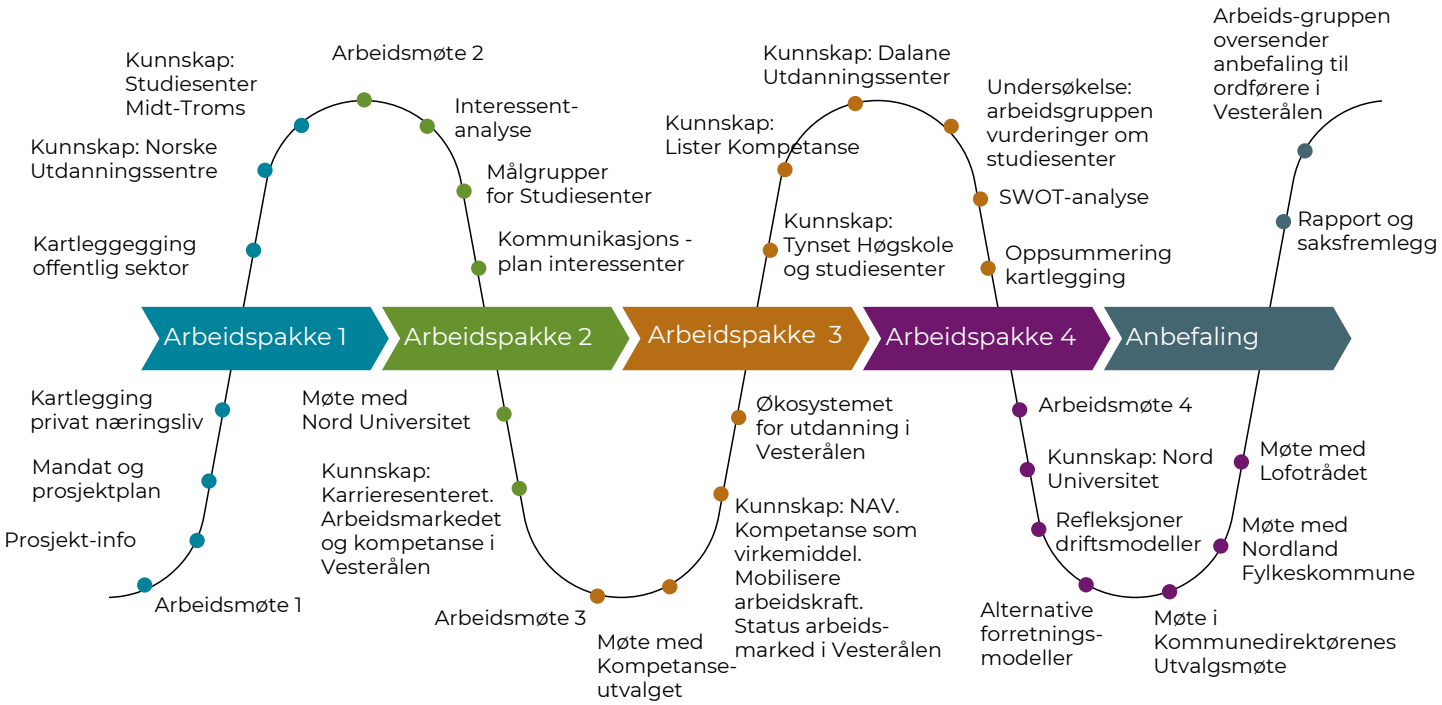
Forslag om 26 studiesenter i Norge
-Norske Utdanningssentre 2022-

PROSESS

«Forprosjekt studiesenter har gjennomført en grundig prosess for å undersøke muligheten for å etablere et studiesenter i Vesterålen»

Arbeidsgruppen har jobbet systematisk med å skaffe oversikt over kompetansebehov i offentlig og privat sektor, innhentet erfaring og kunnskap fra andre studiesenter, opprettet dialog med interessenter, skaffet kunnskap fra leverandører i økosystemet for utdanning i Vesterålen og undersøkt om det er behov for et studiesenter i Vesterålen.

I prosjektperioden har det vært gjennomført 4 arbeidspakker, med tema i tilknytning til mandatet og en stegvis oppbygging av prosessen slik at arbeidsgruppen ved prosjektslutt har et godt grunnlag for å kunne gi sin anbefaling til ordførerne i Vesterålen. Varighet forprosjekt Studiesenter: november 2022 – februar 2023.

ARBEIDSPAKKE 1

Kartlegge:
Behov for stedlig tilgang til kompetanseutvikling av kortere og lengre varighet for kommuner, annen offentlig sektor og næringslivet.

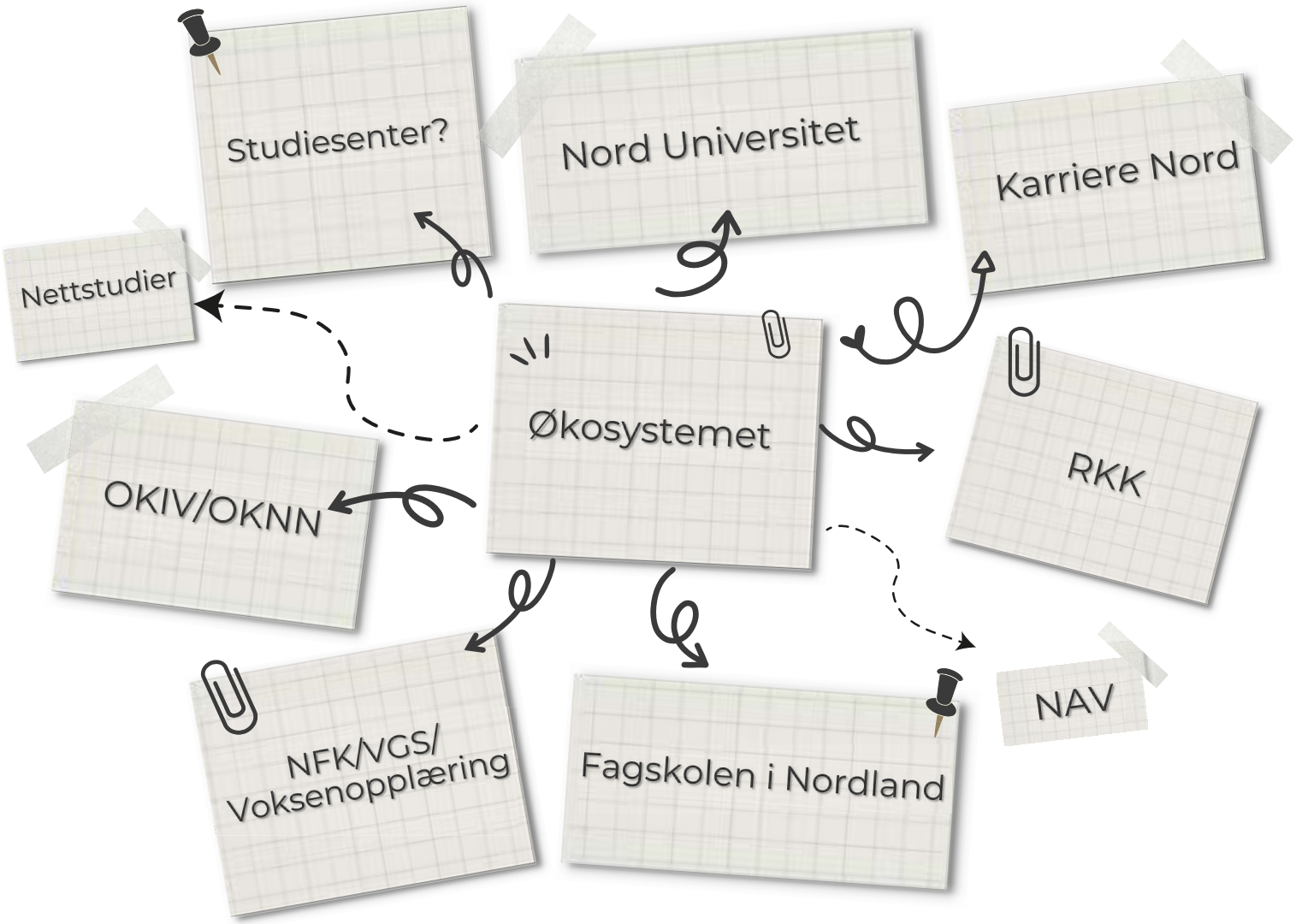
Arbeidsgruppens vurdering
Det er veldokumentert behov for folk og kompetanse i regionen. Resultat av kartleggingen som ble gjennomført i Vesterålen i 2017 bekreftes å fortsatt være gyldig. Dette understøttes også av NHOs kompetansebarometer 2021, Indeks Nordland og NAV's bedriftsundersøkelse 2022.

Offentlig sektor har spesielt utfordringer med rekruttering av kompetanse til helse-omsorg og oppvekstsektor. Høy turnover og pensjonsavgang forsterker dette behovet. Også innen teknisk sektor ser man at det er utfordrende å få tak i riktig kompetanse. Dette gjelder alle kommunene i Vesterålen. Det er i tillegg et kontinuerlig behov for kompetansepåfyll og kompetanseutvikling av ansatte.

For privat næringsliv understrekes behovet for fleksible og tilpassede tilbud. Desentraliserte etterutdanningstilbud med modul- og samlingsbasert struktur er et framtredende ønske fra bedriftene. Næringslivet er også blitt mer opptatt av å bygge kompetanse blant egne ansatte for å imøtekomme utfordringene med rekruttering. Å styrke tilgang til fagskoleutdanninger vil være et viktig tiltak for å styrke næringslivet i nord. Vesterålen har et næringsliv som går godt, og har bedrifter som ønsker å investere i kompetanse for sine ansatte.

Erfaring fra studiesentre viser tydelig at stedlig tilgang på kompetanse også rekrutterer studenter som ellers ikke ville tatt utdanning. Det kan være innbyggere som er avhengig av å kombinere studier med familieliv og derfor behøver et lokalt tilbud, men det kan også være for de menneskene som er i utenforskap -utenfor både jobb og utdanning. Arbeidsgruppen har drøftet utenforskap gjennom hele prosjektet og vurderer at et studiesenter, i samarbeid med for eksempel NAV og i kombinasjon med andre støttetiltak, vil kunne være en aktør som inkluderer og bygger bro mellom innbyggere, kunnskap/kompetanse og arbeidsliv.

ØKOSYSTEMET FOR UTDANNING I VESTERÅLEN

ARBEIDSPAKKE 2

Kartlegge:
Behov for en aktør som kan vurdere fremtidig kompetansebehov i kommuner og næringsliv i Vesterålen og Lofoten

Arbeidsgruppens vurdering
For å lykkes med å styrke tilgang på utdanning er det viktig at allerede eksisterende kompetanseaktører i regionen har kunnskap om hverandre, samarbeider målrettet og samlet sett gjør Vesterålen til en attraktiv region når det kommer til muligheter for kompetanseheving. Kompetanseaktørene arbeider med ulike utdanningstilbud og har ulike målgrupper, og vil kunne ha stor nytte av dele kunnskap om både målgrupper, tilbud og behov.

Arbeidsgruppen har hatt møter med Nord universitet, Karriere Nord og opplæringskoordinator for NAV-kontorene i Vesterålen, Lofoten og Ofoten. Forprosjektet har også blitt presentert for Nordland fylkeskommune og Lofotrådet. Alle aktørene som vi har hatt dialog med er positive til etablering av studiesenter og et fremtidig samarbeid.

"Det er absolutt mulighet for samarbeid. Arenaer for samhandling og en felles motor vil gi gevinst til hele regionen "
-Daglig leder ved Karriere Nord

Per i dag har næringslivet ikke tilgang til en aktør som samlet sett driver frem muligheten til kompetanseheving, som på en fleksibel måte kan kombineres med å bo og jobbe i Vesterålen. Det krever mye tilrettelegging både fra arbeidsgiver og privat for ansatte som må reise bort for å øke sin kompetanse. Næringslivet uttrykker ønske og behov for tilgang til kompetanseheving lokalt.

For at tilbudene skal treffe kompetansebehovene både for offentlig og privat sektor er det nødvendig med et velfungerende lokalt ledd. En aktør som kartlegger og kjenner behovene i regionen godt, kan megle og drive frem tilbud, og har et nettverk for å kunne distribuere og rekruttere til utdanning.

Arbeidsgruppen mener det er behov for en aktør som kan:

- Kartlegge kompetansebehovet i arbeidslivet i regionen
- Vurdere fremtidig kompetansebehov både innenfor offentlig og privat sektor
- Styrke samarbeidet i økosystemet for utdanning og kompetanseheving
- Megle frem kompetansetilbud på ulike nivå som arbeidslivet har behov for
- Markedsføre tilbud og rekruttere studenter gjennom nettverk og nært samarbeid med kommunene
- Legge til rette for fleksibel og lokal gjennomføring av kompetansehevende tiltak
- Være regionalt og lokalt kontaktpunkt for utdanningstilbydere
- Respondere raskt på behovene når de oppstår eller endrer seg

"Vi ser på utdanning som nøkkel til varig tilknytning.
Forutsigbarhet i utdanningstilbud og -muligheter er ekstremt viktig for individuelle planer (...)
Mangel på kompetanse stopper samfunnsutviklingen"

-Opplæringskoordinator for NAV-kontorene i Vesterålen, Lofoten og Ofoten

«Lokale aktører er viktig for mobilisering til kompetanse i de ulike delene av fylket. Lokale aktører er viktig for å identifisere lokale kompetansebehov, kartlegge relevante tilbud og iverksette de riktige kompetansetiltakene»

-Kompetansestrategi for Nordland 2020-24, s. 21.

ARBEIDSPAKKE 3

Utrede:
Alternative driftsmodeller for et studiesenter

Arbeidsgruppens vurderinger

Juridisk organisering og driftsmodell for studiesentrene i Norge varierer. Til tross for dette har alle studiesentrene et felles formål om å være å være en tilrettelegger for utdanning. Erfaringer fra andre studiesenter har gitt arbeidsgruppen inntrykk av at studiesentrene, uavhengig av organisasjonsform, lykkes og oppnår gode resultater. Det som er avgjørende er at studiesenteret har engasjerte eiere og lokal forankring. Valg av organisasjonsmodell og eierskap er en viktig vurdering for etablering av studiesenter.

Ulike eiere

Kommuner: For mange studiesenter har kommunene vært viktige pådrivere. Rollen de har i studiesentrene varierer, men kommunene inngår ofte som eiere, bidrar til finansiering og er en samarbeidspart for utvikling av tilbud. Det tette samarbeidet gjør at studiesentrene kan innrette tilbud etter kommunens behov.

Fylkeskommunen: I flere studiesenter inngår fylkeskommunen også som eier og noen bidrar med finansiering.

Universiteter og høgskoler: Nærliggende universiteter og høgskoler er ofte samarbeidspartner med studiesentre. De kan også ha eierandel og/eller være representert i styret.

Privat næringsliv: Der hvor næringslivet er med som eier eller representert i styret, utgjør de en ressurs for studiesentrenes aktivitet og utvikling av tilbud.

Suksessfaktorer

Gjennom prosessen og i vurderingen av alternative modeller har arbeidsgruppen identifisert noen viktige faktorer som de mener er sentrale for å lykkes med etablering av studiesenter i Vesterålen

Ivareta det som fungerer

- Regionen har over lang tid hatt et velfungerende RKK som har bistått kommunene med kompetanseutvikling. Å kunne videreføre og bygge på den erfaringen og kompetansen vil ha en betydelig verdi. Man må sikre at de strukturene, nettverkene og arbeidsformene som i dag fungerer for kommunene videreføres.

Næringslivet bør inkluderes

- Samarbeid mellom kommuner og næringsliv er en styrke. Næringslivet har i dag ikke en aktør som samordner kompetansebehov og tilbud. Å få næringslivet engasjert og aktivt med i utviklingen av et studiesenter vil øke etterspørselen av nye tilbud og favne en betydelig større målgruppe og rekrutteringsgrunnlag.

Stabilitet, forutsigbarhet, kapasitet

- Valg av organisasjonsform bør sikre økonomisk stabilitet og forutsigbarhet. Å være avhengig av prosjektfinansiering binder opp mye av ressursene og kapasiteten til å søke og rapportere på midler. Det gir også lite rom for langsiktig planlegging av aktivitet og tilbud.

Modell som gir autonomi – raske beslutninger

- For at et studiesenter skal kunne møte arbeidslivets behov, må de kunne ta raske beslutninger og starte arbeidet med å megle frem og legge til rette for tilbud også når behovene oppstår på kort varsel. En modell som gir høy grad av beslutningsmyndighet og autonomi er derfor å foretrekke.

Organisasjonsformer

Arbeidsgruppen har i vurderingen tatt utgangspunkt i studiesenter i sammenlignbare regioner. Vi har drøftet ulike organisasjonsformer, og har besluttet å legge frem vurderingen på de tre mest aktuelle; kommunalt oppgavefellesskap, interkommunalt selskap og aksjeselskap.

Kommunalt oppgavefellesskap

Studiesenter som kommunalt oppgavefelleskap vil være mulig å realisere ved å bygge videre på Regionalt kompetansekontor for Vesterålen og Lødingen kommunalt oppgavefellesskap. RKK har i dag begrenset mandat til å drive med kompetanseheving for kommunalt ansatte. Et utvidet mandat for RKK vil åpne muligheter for å utvide tilbudene til også å gjelde for personer som ikke er ansatt i kommunene.

Etablering av studiesenter i Vesterålen vil ha som mål om å på sikt også kunne være en tilbyder i Lofoten. Vi ser det som lite sannsynlig at kommuner i Lofoten vil inngå i et slikt oppgavefellesskap.

Studiesenter som kommunalt oppgavefellesskap vil begrense næringslivets mulighet til å ta del i satsingen på å et studiesenter og muligheten til å påvirke tilbudene i regionen som kan dekke næringslivets behov. Det vil heller ikke forplikte næringslivet til samarbeid eller til å bidra økonomisk for å realisere nye tilbud og økt aktivitet. Uten næringslivet vil også målgruppen og rekrutteringsgrunnlaget for nye kompetansetilbud være begrenset. Det er allerede i dag utfordrende å skaffe tilstrekkelig deltakere for å gjennomføre utdanninger og kompetansetiltak i regionen.

Arbeidsgruppen vurderer derfor organisering av studiesenter som oppgavefellesskap som mindre hensiktsmessig.

Interkommunalt selskap

Alternativet om studiesenter som et IKS ble i en tidlig fase også vurdert. IKS utelukker i likhet med oppgavefelleskap privat næringsliv. En slik organisering kunne vært aktuelt dersom fylkeskommunen ønsket eierskap i et studiesenter sammen med kommunene. I møte med Nordland fylkeskommune fremgikk det at fylkeskommunen ikke har tatt stilling til sin rolle overfor studiesentre i Nordland.

Arbeidsgruppen vurderer derfor organisering av studiesenter som interkommunalt selskap som lite aktuelt på dette tidspunkt.

Aksjeselskap

Studiesenter som et AS vil kunne ha både kommunalt og privat eierskap. Fordeler med denne organiseringen er at man kan imøtekomme utdanningsbehov på flere områder og kan skape et felles grunnlag for tilgang til kompetanse gjennom samarbeid mellom offentlig og privat sektor.

Arbeidsgruppen har ved flere anledninger diskutert hvordan man kan gjøre regionen attraktiv slik at vi både tiltrekker oss tilflyttere og kan satse på de innbyggerne vi har. Her mener vi at et studiesenter som eies i fellesskap kan gi positive gevinster for begge sektorene i form av bredde i utdanningstilbud, mulighet for kortere sertifiseringer og de lengre studieløpene, samkjøre studietilbud som dekker begge sektorene og tilgang til en felles motor for utdanningstilbud i Vesterålen. Arbeidsgruppen har også trukket frem både viktigheten og nødvendigheten av å samarbeide på tvers av bransjer, sektorer og kommunegrenser for i fellesskap å styrke regionens vekstvilkår.

Vurderingene til de studiesentrene som vi har kartlagt er at aksjeselskap som organisasjonsform gir studiesenteret autonomi. Arbeidsgruppen vurderer organisering av studiesenter som et ideelt AS, der overskudd reinvesteres i organisasjonens formål, som den beste løsningen for etablering i Vesterålen.

Arbeidsgruppen sin vurdering av RKKs rolle

Arbeidsgruppen fremhever betydningen av å ta vare på det som fungerer og de etablerte strukturene for kompetanseutvikling for kommunene. RKK bør derfor ha en sentral rolle i et studiesenter, alternativt må RKK være utgangspunktet for videreutvikling og utvidelse til å bli et studiesenter.

Per i dag dekker RKK kun kommunal sektor og er begrenset til primært å tilby etter- og videreutdanning for kommunalt ansatte. Erfaringen, kompetansen og nettverket RKK har, vil være særdeles viktig i et studiesenter.

RKK samarbeider allerede med andre RKK-kontor i Nordland, andre studiesenter og er del av SkillUpNetwork. RKK er også et viktig bindeledd mellom kommunene og Statsforvalteren i Nordland i arbeid med kompetanse i helse-, omsorg- og oppvekstsektoren.

"Vi må satse på kompetanse for å skape et arbeidsliv hvor folk og bedrifter lykkes"

NHO, 10 ambisjoner for Norge 2030

32.146 personer bor i Vesterålen

2 av 3 NHO-bedrifter oppgir å ha et udekket kompetansebehov

ARBEIDSPAKKE 4

Utrede:
Forslag til forretningsplan

Organisering
Arbeidsgruppen foreslår å etablere studiesenter som et AS med ideelt formål. Kommuner og næringsliv som er lokalt forankret kan eie studiesenteret. Styrekompetansen må kunne ivareta kunnskap til offentlig og privat arbeidsmarked i regionen, ha kompetanse på drift av AS, ha kunnskap om UH-sektoren og kunne bidra i utviklingen av tilbudet og distribusjon av tjenestene.

RKK Vesterålen og Lødingen bør være utgangspunktet for etableringen av et studiesenter i Vesterålen. Betegnelsen "RKK" bør videreføres i navnet til et nytt studiesenter. Studiesenteret skal fortsatt bistå kommunene med kompetanseutvikling og videreføre det tette samarbeidet med fagnettverkene.

Arbeidsgruppen understreker viktigheten av tilgang til studierom i hver kommune og anbefaler satsing på nodemodell for å kunne tilby flere utdanninger.

Formål
Studiesenter i Vesterålen skal

- styrke utdanningsmulighetene og bidra til kompetanseheving for innbyggerne i Vesterålen
- legge til rette for utdanning distribuert av universiteter, høgskoler og fagskoler.
- være aktiv i å avdekke behov og utvikle tilbud i samarbeid med utdanningsinstitusjonene
- skape møteplasser og læringsarenaer
- bidra til samarbeid og samordning mellom tilbydere av utdanning, bedrifter, kommuner og regionens innbyggere.

Studiesenteret skal fungere som motor, megler og møteplass med en særskilt rolle som samlende koordinator av utdanningstilbud og kompetanseheving, samt være pådriver for å rekruttere studenter til de ulike tilbudene.

Finansiering

Studiesenterets finansiering vil bestå av 3 hovedelementer: samarbeidsavtaler med kommunene og næringsliv, samt tilgjengelige prosjektmidler.

Forslag til finansiering:

- Kommunenes innbetaling til RKK videreføres, og det opprettes samarbeidsavtale om finansiering og levering av utdanningstilbud til offentlig sektor i Vesterålen.
- Det inngås samarbeidsavtaler om finansiering og leveranse av utdanningstilbud til bedrifter i næringslivet i Vesterålen.
- Studiesenteret søker om midler fra HK-dir. og prosjektmidler utlyst av Statsforvalteren i Nordland på oppdrag fra kommunene, hos Nordland fylkeskommune og gjennom andre tilgjengelige finansieringsordninger

Mulige finansieringskilder:

- Det kan komme på plass en ordning med statlig finansiering over statsbudsjett, dette jobber Norske Utdanningssentre for, og man ser en positiv økning i midler som avsettes til studiesenter.
- Man bør sikre medfinansiering fra Nordland Fylkeskommune.
- Man kan undersøke om Nord Universitet vil inngå samarbeidsavtale med studiesenteret som bidrar til finansiering.

Uttalelse fra Kompetanseutvalget til forprosjekt studiesenter i Vesterålen:

"Vi har store rekrutteringsutfordringer i Vesterålen generelt og i kommunal sektor spesielt. Dette gjelder rekruttering av kompetanse som er nødvendig for å kunne gi lovpålagte tjenester til våre innbyggere innen både helse og omsorg, oppvekst og teknisk/samfunnsutvikling, eksempelvis innen yrkesgruppene sykepleiere, lærere, vernepleiere og ingeniører. Men også innenfor lederutdanninger og andre videreutdanninger.

Kompetanseutvalget forventer at et studiesenter i Vesterålen vil kunne bidra til å dekke det økte kompetansebehovet vi har i offentlig og privat sektor og for regionens innbyggere. Et studiesenter i Vesterålen vil også kunne skape bosteds- og næringsattraktivitet i regionen, og bidra til at innbyggerne fortsatt vil bo og arbeide her.

Et studiesenter må være tilgjengelig (ha undervisningslokaliteter) i alle regionens kommuner, og skal også videreføre de behov kommunene har av kompetansetiltak som i dag dekkes gjennom tilbud fra RKK"

ANBEFALING

Gjennom forprosjektet har arbeidsgruppen konkludert med:

- Det er et udekt behov for kompetanse og behov for stedlig tilgang til kompetanseutvikling i Vesterålen
- Det er behov for en aktør som kan være motor, megler og møteplass
- Ideelt AS er den foretrukne driftsmodell for et studiesenter i Vesterålen
- Forslag til forretningsplan i arbeidspakke 4

Innspill:

- Invitere kommuner og næringsliv til å ta eierskap i et studiesenter
- Kommunene tilrettelegger for lokale studierom med infrastruktur og fasiliteter som gir gode møteplasser og læringsrom
- Samarbeide med andre studiesentre i nettverk og satse på node-modell
- Bygge videre på samarbeidet med Nord Universitet
- Opprette kontakt med UiT Norges arktiske universitet
- Vurdere og prioritere utprøving av fagskoleutdanning og inngå avtale med tilbyder Gjennomføre økonomisk og juridisk vurdering av forretningsmodell
- Søke midler til gjennomføring av en eller flere utdanninger i Vesterålen 2024/2025
-

Arbeidsgruppen anbefaler at Vesterålen Regionråd, ved ordførerne, iverksetter videre prosess med etablering av RKK Studiesenter Vesterålen AS ut fra foreslått driftsmodell og forretningsplan.

FORPROSJEKT DEL 2

22. februar ble arbeidsgruppens anbefaling og rapport fra forprosjekt del 1 lagt frem for ordførerne i Vesterålen regionråds arbeidsutvalg. Arbeidsutvalget vedtok å iverksette videre prosess for mulig etablering av studiesenter i Vesterålen.

Det ble også sendt ut sak til alle kommunene med politisk orientering om status for forprosjekt studiesenter, videre prosess og målsetning om å etablere studiesenter.

26. juni ble det lagt frem forslag til videre prosess og milepæler for representantskapet til RKK. Styret i RKK fikk deretter tildelt rollen som prosjekteier med mandat til å gjennomføre videre prosess med mål om etablering av studiesenter.

Styret i RKK har fungert som styringsgruppe for prosjektet, og det ble oppnevnt en referansegruppe som kunne ivareta kontinuitet fra del 1 av prosjektet, samt kunne tilføre verdifull kunnskap og erfaring i siste prosjektfase.

Det har vært avholdt møter i referansegruppen og styringsgruppen, samt styremøter for formell behandling av saker knyttet til prosjekt studiesenter. RKK ved konst. daglig leder Camilla D. Carlsen og EGGA Utvikling ved prosjektleder Julia Holm har hatt det administrative prosjektansvaret i del 2.

31.10.23 ble det fremmet sak i representantskapet til RKK, og følgende ble enstemmig vedtatt: RKK gjøres om til Studiesenter RKK Vesterålen KO. Etablering av Studiesenter RKK Vesterålen trer i kraft etter likelydende vedtak i deltakerkommunene er fattet.

I del 2 av forprosjekt Studiesenter gjøres det rede for de tre arbeidspakkene som det har vært jobbet med i perioden juni-november 2023:

- juridisk og økonomisk vurdering, tjenestekatalog og studierom

Etablering av Studiesenter RKK Vesterålen KO avhenger nå av likelydende positive vedtak i eierkommunene Andøy, Bø, Hadsel, Lødingen, Sortland og Øksnes.
Sak er meldt inn til de respektive kommunestyremøtene i desember 2023.

Referansegruppe og styringsgruppe

Referansegruppen har bestått av Brita Kleivan (styret RKK), Rita Johnsen (kommunedirektørutvalget) John Danielsen (representantskapet RKK), Oddbjørn Toften (VNS), Einar Pettersen (Melbu Systems AS), Barbro Fjellheim Holm (Nord Universitet), Ingvill Moen Hovlund (Karriere Nord) og Hans-Gunnar Hansen (Nordland Fagskole).

Styringsgruppen har bestått av styret til RKK: Andreas Jordell (Andøy kommune), Brita Kleivan (Sortland kommune), Marius Holst (Bø kommune), Lill-Rita Carstensen (Hadsel kommune), Kai Morten Kolberg (Lødingen kommune) og Linda Rasmussen (Øksnes kommune).

Aktiviteter og møtepunkter i forprosjekt del 2:

- **Næringslivsfrokoster:**

RKK har deltatt på næringslivstreff i alle eierkommunene. Dette i samarbeid med Karriere Nord, som har vært vertskap. Næringslivstreffene har vært en god arena for å vise frem kompetanseaktørene i fellesskap, og å få informert om prosjekt Studiesenter.

- **Kunnskapsdeling**

Deling av erfaring og kunnskap med andre regioner som er i prosess med etablering av studiesenter, RKK Nordland og Nordland Fylkeskommune.

- **Nord Universitet**

Erfaringsdeling fra Nord Universitet sitt samarbeid med Namdalen Studiesenter, dialogmøter mellom Nord og RKK om fremtidig samarbeid i Vesterålen.

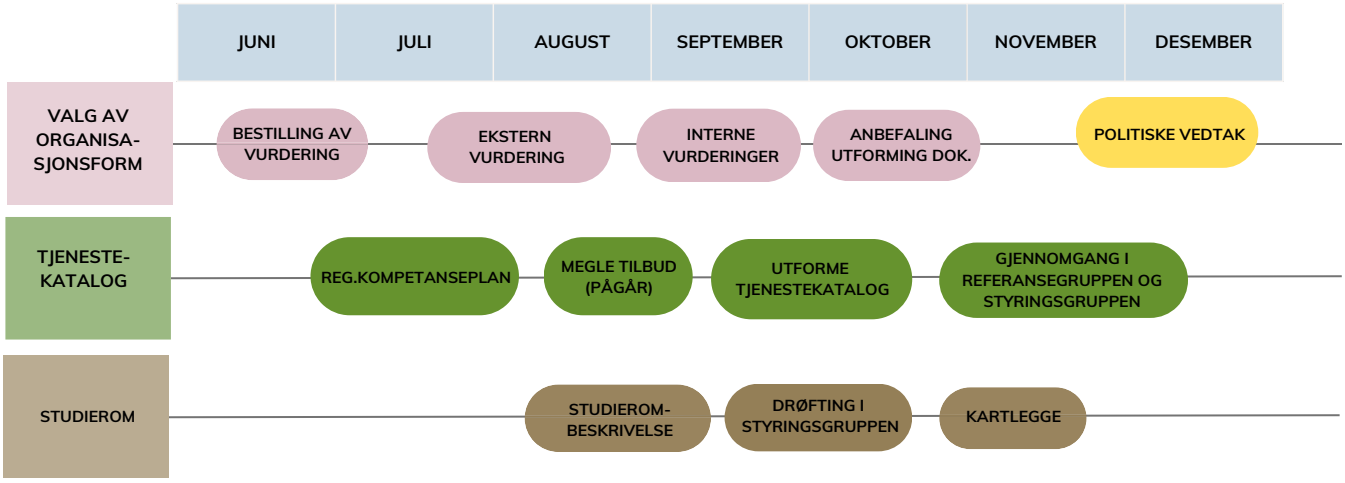
- **Prosjektmøter**

Det har vært avholdt jevnlige møter med referansegruppen og styringsgruppen. Representantene har bidratt inn i prosjektet med kunnskap, erfaring, drøfting og diskusjoner i alle tre arbeidspakkene.

- **Politisk forankring**

Representantskapet til RKK (ordførere) har vært orientert jevnlig i prosjektperioden.

PROSESSPLAN, FORPROSJEKT DEL 2 STUDIESENTER

JURIDISK VURDERING

ARBEIDSPAKKE 5

Valg av organisasjonsmodell og eierskap er en viktig avgjørelse for etablering av studiesenter. Etter forprosjekt del 1 (arbeidspakke 3 og 4) så man behov for å gjennomføre en nærmere juridisk og økonomisk vurdering som grunnlag for endelig valg av organisasjonsform.

«Både et KO og et AS er fleksible former for organisering av virksomhet, som kan tilpasses behovet til eierkommunene. Aksjeloven gir imidlertid en vesentlig mer detaljert regulering enn kommunelovens regler for KO, hvor sistnevnte overlater mye til kommunene å bestemme. Eierstyringen vil dermed være mer forutsigbar og detaljert ved å velge aksjeselskap, men likevel fleksibel dersom kommunene inngår en aksjonæravtale som regulerer forvaltningen av eierskapet nærmere.

Ettersom RKK ser for seg at studiesenteret skal ha et styre, potensielt inkludere flere kommuner, og kunne ha en effektiv beslutningsprosess, vil reguleringen i aksjeloven gi en større forutsigbarhet i ansvarsområder og fremgangsmåter. For en rekke rettsområder er det den konkrete markedssituasjonen og innretning av aktivitetene som avgjør anvendelsen av regelverk, ikke selskapsformen. Et KO vil være tettere knyttet det politiske miljøet i kommunen, og må innrette seg etter de fleste reglene som gjelder for kommunen i kommuneloven. For både et AS og et KO kan den offentlige kontrollen og styringen over selskapet forsterkes gjennom selskapsdokumentene. Det kan for eksempel stilles krav om at selskapet jevnlig skal avholde eiermøter, vedta kommunens etiske regelverk, rapporteringsrutiner og -instrukser, samt bestemmelser om hvilke saker som skal til behandling i kommunestyret.

Ved etableringen av et studiesenter, med tilbud også til private aktører og økt involvering av privat næringsliv, får virksomheten et slikt omfang at vi anser et KO som noe uhensiktsmessig, ettersom kompleksiteten i virksomheten er mer tilpasset et aksjeselskap. Mellom et AS og et KO, anser vi derfor et AS for å være den mest hensiktsmessige selskapsformen for samarbeidet om et studiesenter."

Utdrag fra ekstern juridisk og økonomisk vurdering.
Utført av Deloitte AS, 21.08.23

Prosjektets konklusjon:

Arbeidsgruppen konkluderte i sin anbefaling med at ideelt AS var foretrukket organisasjonsform. Det samme gjorde Deloitte i sin vurdering. En av hovedgrunnene for valg av AS som organisasjonsform var ønske om involvering av privat næringsliv. Det gjenstår imidlertid en del arbeid og innsats for å forankre etableringen hos private aktører. I dialogen med næringslivet har man alikevel grunnlag for å tro at næringslivet vil benytte seg av tjenestene til studiesenteret, og kanskje ha større interesse av eierskap på sikt når de er blitt kjent med tilbudet.

En omgjøring av dagens kommunale oppgavefellesskap til aksjeselskap vil være en kompleks og tidskrevende prosess. Hensyn til tidsperspektivet og omfanget av en ny organisering, fra KO til AS, ble dermed avgjørende for prosjektets valg av KO som organisasjonsform for Studiesenter RKK Vesterålen.

Ved å videreføre KO som organisasjonsform settes RKK i posisjon til å drifte som studiesenter. Dette gir raskere oppstart og åpner likevel for samarbeid med private aktører. Det anbefales at man tar en ny vurdering av AS som organisasjonsform etter første driftsår som studiesenter. For å sikre samarbeid med næringslivet, er det ønskelig med representasjon fra privat sektor i styret for Studiesenter RKK Vesterålen KO.

Det er utarbeidet ny samarbeidsavtale for Studiesenter RKK Vesterålen KO som skal ivareta kommunenes behov og samtidig inkludere privat næringsliv. Samarbeidsavtalen skal også sikre gode rammevilkår for drift av et studiesenter i tråd med suksessfaktorene fra delprosjekt 1.

Gjennom prosjekt Studiesenter Vesterålen har man gjort et grundig arbeid med å utrede de juridiske, økonomiske og organisatoriske aspektene for å kunne istandsette RKK til å levere tjenester som et studiesenter. Juridisk enhet i Samfunnsbedriftene og Deloitte Advokatfirma AS har vært eksterne rådgivere i prosjektet. I tillegg er det utført en grundig intern vurdering av egnet organisasjonsform.

Prosjektet konkluderer med at RKK videreføres som et KO, med ny samarbeidsavtale. Det nye Studiesenter RKK Vesterålen KO etableres og skal være en regional kompetanseaktør for kommunene, næringslivet, innbyggere og tilflyttere.

Sukessfaktorer:

- **Ivareta det som fungerer**
- **Næringslivet bør inkluderes**
- **Stabilitet, forutsigbarhet, kapasitet**
- **Modell som gir autonomi**

TJENESTEKATALOG

ARBEIDSPAKKE 6

For å kunne vise hva Studiesenteret skal tilby, er det utarbeidet et forslag til en tjenestekatalog som beskriver mulige tjenestetilbud til kommuner og næringsliv i Vesterålen. Studiesenteret ønsker å levere tjenester som utdanning, kurs, prosjekter og fagnettverk.

Motor

Studiesenter RKK Vesterålen skal:

- Være en pådriver for kompetanseutvikling og tilbud lokalt i regionen
- Samarbeide med andre utdanningsaktører i regionen
- Kartlegge og koordinere dagens og fremtidens kompetansebehov i offentlig og privat sektor
- Formidle kartlagte behov til samarbeidsaktører som grunnlag for desentralisering av tilbud
- Synliggjøre utdanningsmulighetene i regionen
- Bidra til å rekruttere deltakere til utdanningstilbud i regionen
- Være oppdatert på statlige kompetansesatsinger og kompetansekrav

Megler

Studiesenter RKK Vesterålen skal:

- Kartlegge grunnlaget for etablering av tilbud – rekruttere deltakere
- Forhandle frem tilbud som regionen har behov for
- Tilpasse utdanninger og kurs slik at de er fleksible og gjennomførbare for målgruppen
- Legge til rette for gjennomføring – fysisk og digitalt
- Samarbeide med andre studiesentre for gjennomføring av nodebaserte utdanninger

Møte-plass

Studiesenter RKK Vesterålen skal:

- Legge til rette for studierom i hver kommune for digital undervisning
- Skape samarbeidsarena for deltakere som skal følge undervisning
- Være et bindeledd mellom Statsforvalteren og kommunene i kompetansesatsninger
- Bidra til samarbeid, oppfølging og/eller etablering av fagnettverk i kommunene

Målgrupper for Studiesenter RKK Vesterålen:

- kommuner og kommunalt ansatte
- næringslivsbedrifter og ansatte i private virksomheter
- kompetanseaktører som universitet/høgskoler, fagskoler, opplæringskontor, offentlige og private kompetansetilbydere
- innbyggere og tilflyttere til regionen

Tjenestetilbud fra Studiesenter RKK Vesterålen:

01

Utdanning

Grunnutdanning, fagskoleutdanning, videreutdanning/etterutdanning praksiskandidatkurs for voksne

02

Kurs

Prekvalifiseringskurs, fagkurs, sertifisering, grunnkompetanse

03

Prosjekter

Innovasjon, utvikling, samarbeid, kartlegging

04

Nettverk

Faglig nettverk for offentlig og/eller privat sektor, nettverk for kompetanseaktører, regional representant

STUDIEROM

ARBEIDSPAKKE 7

Det er viktig for et studiesenter å legge til rette for møteplasser og læringsmiljø. Et sted hvor studenter kan møtes for å følge digital undervisning, drøfte sammen og være læringsstøtte for hverandre. I en stor region vil det være bærekraftig, tid- og ressurssparende å legge til rette for studierom i hver kommune. Arbeidsgruppen anbefaler er slik struktur og organisering.

I prosjektdel 2 har vi jobbet med å utforme en studierom-beskrivelse og startet med en kartlegging av aktuelle lokasjoner. Styret i RKK bidrar inn i dette arbeidet med sin lokalkunnskap. Det er en målsetning og ta i bruk studierommene høsten 2024.

Et studierom skal være støtte til undervisning, individuelt arbeid og kollokviegrupper. Det bør være utformet med hensyn til produktivitet, samarbeid og komfort. Studierommene skal gi et positivt og produktivt miljø der studenter kan lære, arbeide selvstendig og samarbeide med hverandre. Det kan også bidra til å forbedre studentenes faglige prestasjoner og generelle studieopplevelse.

<u>Et godt utformet studierom tar hensyn til:</u>

- plass og utforming: fleksibel innredning for arbeid i gruppe og individuelt
- tilrettelagt for digital undervisning og bruk av teknisk utstyr
- universell utforming og godt inneklima
- inspirerende miljø, sikkerhet, tilgjengelighet og enkel administrasjon
- samlokalisert med andre vil være en fordel

Det er en målsetning og ta i bruk studierommene høsten 2024.

Nodemodell

De siste årene har det vært gjort flere vellykkede forsøk med å organisere utdanninger i noder. Med nodemodellen kan deltakere følge felles undervisning og sitte samlet i mindre grupper på ulike steder. Nodeorganisering vil kunne gi større tilgang til utdanninger og kurs. Samarbeid på tvers av studiesenter gjør det enklere å fylle en klasse dersom flere regioner kan rekruttere til noder fremfor hele klasser.

ETTERORD

Prosjekt Studiesenter har skapt engasjement og samlet aktører på tvers av kommunene, privat sektor og kompetansetilbydere. Det er et solid grunnlag for, og et stort ønske om, å realisere Studiesenter RKK Vesterålen. Hensikten er å bidra til økt tilgang til kompetanseheving for innbyggere i regionen.

Gjennom arbeidet med forprosjekt Studiesenter har vi styrket samarbeidet mellom de stedelige kompetanseaktørene i regionen. Flere nye kompetansetiltak er under planlegging, dette som et resultat av at vi har større kunnskap om hverandre og samarbeider om felles mål -til det beste for regionen.

Regionen må satse systematisk, bredt og langsiktig for å imøtekomme kompetanseutfordringene som både offentlig og privat sektor står i. Etablering av Studiesenter gjør at vi rigger Vesterålen til å være en attraktiv arbeidsregion som satser på rekruttering, utvikling og ny kompetanse.

Vi er overbevist om at samarbeid er den viktigste faktoren for å tilby fleksible kompetansetilbud til en større del av befolkningen, og at et studiesenter kan få en nøkkelrolle som motor, megler og møteplass for Vesterålen.

Det har vært lærerike refleksjoner, drøftinger og diskusjoner gjennom hele prosjektperioden. Det gjenstår å rette en stor takk til alle som har bidratt og engasjert seg i prosjekt Studiesenter; med dere er prosjektet tilført uvurderlig kunnskap, kvalitet og kompetanse. TAKK!

"Studiesenter i Vesterålen har vært på sakskartet flere ganger tidligere. Nå er tiden inne for å etablere et studiesenter som styrker hele Vesterålen"

16.11.23

RKK ved styreleder Andreas Jordell
RKK ved daglig leder Camilla D. Carlsen
EGGA Utvikling ved prosjektleder Julia Holm

FORDELER

LÆRING HELE LIVET

ATTRAKTIVT FOR TILFLYTTERE

ØKER INKLUDERING

KLIMAVENNLIG UTDANNING

TILFØRER REGIONEN KOMPETANSE

BINDELEDD: AKADEMIA OG NÆRINGSLIV

FORHINDRER UTFLYTTING

KOSTNADS-EFFEKTIV

MOTVIRKER UTENFORSKAP

REFERANSELISTE

Kompetansebehov

- Kartlegging av kompetansebehovet i privat næringsliv i Vesterålen, 2017, Essensi AS, på oppdrag fra Vesterålen regionråd
- Rapport: Kompetansekartlegging av kommunal sektor i Vesterålen/ Studie av kompetansebehov i kommunene i Vesterålen, 2017, KS, UiT Norges arktiske universitet, Ivar Lie, på oppdrag fra Vesterålen regionråd
- Kommunesektorens arbeidsgivermonitor 2021, KS
- NHOs kompetansebarometer 2021, NIFU

Om studiesenter

- Studiesentrenes betydning og utviklingsmuligheter for å møte lokale og regionale kompetansebehov 2021, Oxford Research
- Kartlegging av studiesentre Organisering og rammebetingelser, 2021, Diku
- Norske utdanningssentre

Veiledere organisasjon

- KS` Anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll
- Veileder om interkommunalt samarbeid etter reglene i kommuneloven

Styringsdokumenter

- Meld. St. 14 (2019–2020). Kompetansereformen – Lære hele livet, Kunnskapsdepartementet
- Meld. St. 5 (2019-2020). Levende lokalsamfunn for fremtiden – Distriksmeldingen, Kommunal- og moderniseringsdepartementet.
- Kompetanse for et arbeidsliv i endring – Kompetansestrategi for Nordland 2020-24, Fylkesrådet, Nordland Fylkeskommune

EGGA
UTVIKLING
RKK